

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен доктор

Автор на дисертационния труд: Антоанета Петева Начева

Тема на дисертационния труд: Лингвокултурни различия във високия езиков етикет

Направление: 2.1.Филология, Български език - Приложна лингвистика

Автор на становището: проф. д-р Петя Начева Осенова, СУ „Св. Кл. Охридски“

Със заповед № РД38-98 от 19.02.2024 г. на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“ съм определена за член на журито по защитата за дисертационен труд за присъждане на ОНС "доктор". Представеният набор от материали от кандидатката включва всички необходими документи по процедурата. Антоанета Начева е изпълнила минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ. Всъщност тук бих искала да отбележа, че за ОНС "доктор" се изискват три публикации по дисертационния труд. Но дисертантката е представила в справката шест на брой публикации, от които поне една е в индексирано списание. Този факт ясно показва усърдността и научната активност на дисертантката.

През 2018 г. Антоанета Начева завършва българска филология в СУ „Св. Кл. Охридски“, а през 2019 г. тя става магистър в магистърската програма „Лингвистика – езикова система и речеви практики“. От 2020 г. е докторантка по приложна лингвистика в катедра „Български език като чужд“. Работила е като репортер, редактор, журналист.

Дисертантката има общо 6 публикации, свързани с дисертационния ѝ труд. Всички са самостоятелни. В тематичен план статиите разглеждат следните проблеми: особеностите в речта на коментатора, параметрите на обидната реч, стратегиите във високия речев етикет и кандидатпрезидентските дебати.

Авторефератът (39 стр.) отговаря на всички изисквания на жанра. Той е изчерпателен и правилно отразява основните моменти и научните приноси на дисертантката.

Темата на дисертацията е изключително приносна в областта на интердисциплинарната област – лингвокултурология, тъй като различията във високия речев етикет в политическата сфера не са били обект на самостоятелно пълно изследване.

Дисертационният труд (283 стр.) се състои от увод, две глави, заключение, научни приноси, библиография и използваните електронни източници. Библиографията включва над 130 заглавия, което показва много добрата осведоменост на дисертантката предвид

това, че тя използва инструменти за анализ от различни научни направления. Много добро впечатление прави фактът, че Антоанета Начева дефинира всички понятия, които се използват при описанията на речевото поведение на всеки един от избраните за представяне политици.

Уводът дискутира накратко лингвокултурологията като отделно изследователско направление, което съчетава аспекти на лингвистиката и културологията. Дисертантката представя обекта и предмета на изследването. Обектът са изказванията в политическия дискурс от гледна точка на съотнесеност с официално-деловия стил, тенденциите във времето при използване на различните езикови средства и ролята на извънезиковите фактори (като например политически „стаж“, политически убеждения и др.).

Дадена е подходяща дефиниция за висок езиков етикет, като тя се прилага в публичната реч на политиците. Предмет на изследване са изказванията на конкретни политически лидери и представители на политическата класа. Те са обговорени и според мен са подбрани много добре, за да се даде една по-пълна картина на политическото говорене у нас в последните години. Целта и задачите са насочени към конкретните речеви стратегии и динамиката в използването им.

Ценно е, че е събран архив от политически изказвания, които след подходяща обработка могат да станат част от електронни корпуси и системи за търсене в тях. Като методи са използвани емпиричният, аналитичният и съпоставителният.

Първа глава „Лингвокултурологията – същност и място сред други лингвистични дисциплини“ представя основните черти на лингвокултурологията в контекста на близки дисциплини. Разгледани са последователно езиковата, научната, концептуалната и паремийната картина на света. След това е обърнато внимание на езиковата личност, националния характер, дискурса и по конкретно – на политическия дискурс. Не на последно място по значение е разгледан и речевият етикет. **Втора глава** "Лингвокултурологични характеристики на председателите на политически партии и парламентарно представени групи" представлява основната приносна част на дисертационния труд. Затова и тази част е поне четири пъти по-голяма по обем в сравнение с Първа глава. Представени са лингвокултурологичните характеристики на девет български политици, повечето от които – председатели на политически партии. В последната подчаст е направен анализ на речевите стратегии в кандидатпрезидентските дебати между проф. Анастас Герджиков и Румен

Радев. Навсякъде е използван богат илюстративен материал. Към лингвокултурологичните портрети на отделните политици се подхожда индивидуално, без да се следва стрикна схема. Това е добра стратегия, като се има предвид, че всеки политик има спецификите на своя политически път и съответно – на своята политическа публична реч. **Заключението** описва в синтезиран вид резултатите от изследването, а именно: българските политици не достигат стандартите на високия речев етикет; във връзка с това се наблюдава реч на омразата, смесване на речеви регистри, прекомерна употреба на клишета; всеки езиков портрет отразява спецификата на речевото поведение на конкретния политик.

Дисертантката е отделила шест научни приноса, които коректно отразяват предимствата и новостите в изследването. Аз ще ги представя по следния начин: за първи път лингвокултурните различия във високия речев етикет се разглеждат задълбочено и цялостно в научен труд по отношение на политическата реч; към темата е подхождено интердисциплинарно, без да се губи фокусът върху езика на политиците; поставен е акцент върху индивидуалните особености на речта на политиците в съпоставителен план; събраният материал има и приложни аспекти, защото може да се използва за последващи наблюдения и изследвания.

Имам някои дребни бележки и препоръки, които по никакъв начин не накърняват изцяло положителното ми мнение за представения труд. Според мен не е типично структурата на дисертацията на има само две глави. Предвид факта, че втората глава е в пъти по-обемна, може би е възможно тя да се раздели на поне две глави (например една глава за анализ на речта на председателите на политически партии и една за другите политически фигури и кандидатпрезидентската кампания). Макар че положително отбелязвам намерението на дисертантката да ползва вече съществуващи корпуси от българска парламентарна реч в бъдещите си разработки, мисля, че е можело да ги използва доста успешно и в настоящото изследване с уговорката, разбира се, за ограниченията им по време, пълнота и широта.

Въз основа на всичко казано от мен по-горе по отношение на качествата на представената дисертация, бих искала да заявя, че убедено предлагам на уважаемото жури да присъди на Антоанета Начева научната и образователна степен „доктор“.

Дата: 02.05.2024 г.

Автор на становище: